

Inleiding

De laatste alinea van artikel 8, §2 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (zoals ingevoerd bij de wet van 8 januari 2012 die betrekking heeft op de wijzigingen van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en die de Europese richtlijn van 13 juli 2009 (Richtlijn 2009/72/EG) omzet, brengt voor de transmissienetbeheerder, in zijn hoedanigheid als belangrijke marktfacilitator, de verplichting met zich om *“nalevingsregels op te stellen met de genomen maatregelen die ertoe strekken ook discriminerend gedrag uit te sluiten en er zorg voor te dragen dat er adequaat toezicht wordt gehouden op de toepassing ervan. Deze regels bevatten de specifieke verplichtingen die aan het personeel worden opgelegd ter verwezenlijking van die doelstellingen. Een persoon die verantwoordelijk is voor de opvolging van de nalevingsregels bij de netbeheerder stelt jaarlijks voor de commissie een verslag op met daarin de beschrijving van de genomen maatregelen. Dit verslag wordt door de netbeheerder gepubliceerd.”*

Het verbintenissenprogramma van Elia werd op 21 december 2007 goedgekeurd door het Corporate Governance Comité van de Raad van Bestuur van Elia System Operator en bij uitbreiding op het niveau van de volledige economische entiteit Elia.

De algemene verbintenis van niet-discriminatie, zoals bedoeld in de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en in de Europese Richtlijn van 13 juli 2009, omvat verschillende principes:

- het principe van vertrouwelijkheid;
- het principe van transparantie;
- en het principe van niet-discriminatie.

Deze nota “verslag van de Compliance Officer 2017” beschrijft de ontwikkelingen in de loop van 2017.

1. Vertrouwelijkheid

Elia respecteert de confidentialiteitsverplichtingen die haar door de wet worden opgelegd. Ook gedurende 2017 werd toegekeken op de correcte implementatie en toepassing, en werden een aantal acties ontwikkeld om dit nog te versterken.

Een recente audit evalueerde de **contractuele maatregelen** binnen Elia om deze **confidentialiteit** af te dwingen bij **externe medewerkers**. Er werd vastgesteld dat, naast de garanties die de bepalingen in de algemene aankoopvoorwaarden bieden, er een adequate interne controle bestaat in het systematisch opvragen van een ondertekening van het specifiek vertrouwelijkheidsattest.

Een belangrijk terugkerend onderdeel in het handhaven van de confidentialiteit van kritische data, is het **verder uitbouwen van de robuustheid en de beveiliging en bescherming van onze IT- en netwerkssystemen**. Een aantal concrete maatregelen uit 2017 in dit domein:

- Maandelijks is er uitvoering van een externe scan van Elia's externe perimeter (Elia's publieke IP-adressen) teneinde de eventuele kwetsbaarheden van de internetapplicaties m.b.t. mogelijke cyber-risico's te evalueren. Deze werd in 2017 aangevuld met een manuele penetratietest van het netwerk van buiten af.
- In 2017 was er ook een interne en externe review van de configuratie van het nieuwe operating system Windows Server 2016, gebaseerd op de CIS benchmark. Vervolgens implementeerde Elia IT een aantal aandachtspunten teneinde het beveiligingsniveau van de servers nog verder te verbeteren.
- Er werd een oefening uitgevoerd om onze weerbaarheid tegen ransomware aanvallen uit testen.
- De basis security concepten werden op groepsniveau door een externe auditor gevalideerd en de werking van het IT security departement werd door interne audit geëvalueerd.

- Er is een project lopende om de impact van de GDPR wetgeving te evalueren en de nodige initiatieven voor nog betere bescherming van persoonlijke data in te richten, conform dit nieuwe wettelijke kader.

In een ruimere context werden er ook heel wat **maatregelen uitgewerkt om onze sites en posten**, waar ook confidentiële informatie aanwezig is, **verder fysisch te beveiligen**:

- Een nieuwe security strategie, gevalideerd in 2017, heeft als doelstelling om de veiligheid van het Elia personeel en van de Elia assets optimaal te waarborgen. Conform deze nieuwe strategie werden in 2017 reeds diverse security maatregelen genomen.
- Een volledig nieuwe beveiligingspolitiek voor hoogspanningsposten werd uitgewerkt en goedgekeurd. Elia wenst het beveiligingsniveau van haar hoogspanningsposten gevoelig te verhogen. Elia zal ook voorzien in een online toegangscontrole systeem op al haar sites teneinde een realtime opvolging van de toegang tot de hoogspanningsposten te garanderen. Deze nieuwe politiek start vanaf januari 2018 en loopt tot 2024. In 2017 werden echter reeds enkele van deze belangrijke doch niet kritieke infrastructuren beveiligd.
- In 2017 werden de projecten voor extra beveiliging van de nationale en regionale controle centra afgerond.
- Elia Security heeft in 2017 een begin van kader opgezet voor een publiek – private samenwerking en heeft hiervoor bilaterale overlegmomenten met diverse kabinetten opgezet. Dit impliceert een vertrouwelijke informatie-uitwisseling met diverse publieke stakeholders zoals de politiediensten, de inlichtingendiensten, het ADCC, het kabinet Binnenlandse Zaken, enz. Een belangrijk aspect hiervan is de mogelijke uitbreiding van het wettelijk kader rond screening van personen. Elia heeft de absolute wens om dit kader toe te passen in zijn meest gevoelige infrastructuur, in de eerste plaats de controle centra.
- Een nieuwe applicatie – check in/check out – werd gecreëerd met als doelstelling het proces rond aanwerving en uitdienst gaan van zowel interne als externe medewerkers te optimaliseren en de toegang tot onze sites en systemen te beveiligen. Concreet wordt bijvoorbeeld bij uitdienst of einde contract van een persoon de badge automatisch gedeactiveerd.

2. Transparantie

Elia blijft erop toezien dat **al onze rapporterings- en transparantieactiviteiten in overeenstemming zijn met alle toepasselijke wetgeving**. In het kader van de implementatie van de netwerkcodes van de Europese Commissie (laatst gepubliceerd op 28/11/2017) zorgt Elia ook voor de correcte implementatie van alle nieuwe transparantieplichtingen.

In 2017 heeft ENTSO-E de dialoog met ACER voortgezet om te bepalen welke gegevens aan het Agentschap moeten worden verstrekt voor de monitoringactiviteiten die in de verschillende codes zijn vastgelegd. Daartoe werd voorlopig reeds een grote hoeveelheid gegevens effectief gedeeld met het Agentschap door de TNB's (waaronder Elia) die de methode van flow-based capacity calculation (FB) toepassen en ook door andere TNB's die betrokken zijn bij andere initiatieven en berekeningszones. In de nabije toekomst (in de loop van 2018) zal samen met het Agentschap een gestandaardiseerde procedure voor het verzenden en controleren van gegevens worden ingevoerd. Het ENTSO-E-secretariaat heeft hiervoor een speciale werkgroep opgericht. Elia volgt deze taken zorgvuldig op om ervoor te zorgen dat de informatie correct naar ENTSO-E wordt verzonden. In 2017 vond, net als in voorgaande jaren, een bilaterale en constructieve dialoog plaats tussen Elia en de CREG over transparantie om de geïdentificeerde elementen te coördineren, te behandelen en op te lossen. Deze vergaderingen zullen tot 2018 worden voortgezet om verslag uit te brengen over de vooruitgang in de verschillende domeinen en om topics in verband met het onderwerp te bespreken.

Op 11 oktober 2017 werd de dwarsregeltransformator (PST) in Schifflange in gebruik genomen. Zo werd de fysieke verbinding tussen de netten van Elia en CREOS een feit. Dit heeft geleid tot de aanpassing van enkele van onze publicaties op de website van Elia ([link 1](#)) en op het transparantieplatform van ENTSO-E ([link 2](#)), met name de publicatie van de fysieke stromen van die verbinding.

'Loop flows' zijn altijd een belangrijke factor geweest in de voorspelling en beoordeling van de druk op het systeem en hebben een weerslag op de grensoverschrijdende capaciteiten die aan de markt kunnen worden geleverd. Om die reden en omdat we ervoor willen zorgen dat de marktspelers over de relevante informatie met betrekking tot de 'loop flows' beschikken, publiceert Elia sinds 01/01/2017 de berekeningsmethode en resultaten voor de 'loop flows' ([link 3](#)). In de loop van 2016 heeft ENTSO-E in nauwe samenwerking met de Europese netbeheerders, ACER en andere betrokkenen een proces opgestart voor de herziening van de publicatiespecificaties op het transparantieplatform. De updates hebben impact op de beschrijvingen en

definities van een hele reeks gegevens die reeds werden gepubliceerd en verbeteren de kwaliteit en het gebruiksgemak van de gegevens. ELIA, die aan dit project deelneemt, heeft al in 2017 een groot deel van de gevraagde aanpassingen uitgevoerd, die momenteel in samenwerking met ENTSO-E worden getest.

Om de kwaliteit van de gegevens die ze publiceert te verbeteren, is Elia eveneens gestart met de harmonisatie van de publicatiestromen op haar website en op de website van het transparantieplatform van ENTSO-E ([link 2](#)). Deze harmonisatie moet ervoor zorgen dat dezelfde gegevens zo synchroon mogelijk op beide platforms worden gepubliceerd via een gezamenlijk proces en applicatieve gegevensstroom. Dit moet het risico van inconsistentie tussen de verschillende publicaties wegnemen (of ten minste verminderen) en de rol van het ene platform als back-up van het andere versterken in het geval van technisch falen.

In de loop van 2017 bleef Elia een bijzonder geëngageerd lid van de verschillende Europese werkgroepen inzake transparantie die in ENTSO-E actief zijn, zoals MIT ("Market Information and Transparency"), TPC ("Transparency Platform Coordination") en REMIT EG ("REMIT Expert Group"). Elia werkt ook mee aan het officiële proces (vastgesteld door de Europese netwerkcodes) van regelmatige monitoring van de vorderingen van de marktkoppeling op dagbasis en intraday in Europa.

In 2017 bleef Elia gevolg geven aan de specifieke verzoeken van stakeholders en marktspelers die het heeft ontvangen in de hiertoe voorziene mailbox (transparency@elia.be). Elia bleef hen ook gegevens verstrekken over het Belgische elektriciteitssysteem via haar transparantiewebsite.

Op 17 november 2017 hebben we, net als elk jaar, onze stakeholders samengebracht voor de vijfde editie van de **Stakeholders' Day**, die opnieuw veel belangstelling heeft gewekt. In de loop der jaren is de Stakeholders' Day van Elia voor onze stakeholders een zeer gewaardeerd netwerkevenement geworden, waar ze de mogelijkheid hebben om ideeën uit te wisselen over de werking van de elektriciteitsmarkt.

Op 16 juni 2017 werd de vijfde jaarlijkse editie van de **Customers' Day** van Elia gehouden waarop we onze partners en klanten ontmoeten. Ongeveer honderd genodigden woonden het evenement bij. De informatiesessies werden afgewisseld door interactieve workshops waarbij de netgebruikers en distributienetbeheerders van gedachten konden wisselen.

De **Task Force Implementation NC** is een expertengroep die werd opgericht door de **Users' Group** om te analyseren, te discussiëren en om 'inhoudelijke' voorstellen in te dienen over specifieke kwesties en onderwerpen in verband met de omzetting van de Europese Netwerk codes naar de Belgische context. Deze Task Force rapporteert aan de WG Belgian Grid. De experts beperken zich niet tot de officiële vertegenwoordigers van Users' Group leden maar verschillende experts nemen deel afhankelijk van de topics die bediscussieerd worden. De federale en regionale regulerende autoriteiten zijn ook uitgenodigd voor deze Task Force.

Gedurende 2017 hadden nog technische sessies m.b.t. verschillende topics plaats, zoals robuustheid, spanningscontrole en beheer van reactief vermogen. De discussies over de uiteindelijke implementatie van deze technische analyses, hierin inbegrepen een pre-consultatie van de **Federaal Technisch Reglement (FTR) aanpassingen en de 'General Requirements' (GR)** worden voorgezet in de WG Belgian Grid en in specifieke workshops. Meer informatie is beschikbaar op [link 4](#).

Volgend op de technische besprekingen in de TF NC, werden er in 2017 4 stakeholder workshops georganiseerd om deze voorstellen te bespreken. Deze voorstellen zullen, samen met het voorstel voor de maximumcapaciteitsdrempelwaarden voor elektriciteitsproductie-eenheden van het type B, C en D, worden ingediend bij de bevoegde instanties op 17 mei 2018. Een publieke consultatie ivm de voorstellen FTR en GR zal door Elia worden georganiseerd in maart-april 2018. Meer informatie is beschikbaar op [link 5](#).

Daarnaast werden er in 2017 **een aantal consultaties georganiseerd met de stakeholders**. Die dragen bij aan de transparantie van de informatie-uitwisseling **met de verschillende marktspelers en stakeholders**.

- Informele Europese consultatie over het MARI-project voor het design van de toekomstige geïntegreerde markt voor de mFRR (tertiaire reserve), gefaciliteerd door ENTSO-E, die werd georganiseerd van 21 november tot en met 20 december 2017 ([link 6](#)). Deze consultatie werd voorafgegaan door een workshop met de stakeholders op 4 september 2017 in Brussel.
- Informele Europese consultatie over het PICASSO-project voor het design van de toekomstige geïntegreerde markt voor de aFRR (secundaire reserve), gefaciliteerd door ENTSO-E, die werd

georganiseerd van 21 november tot en met 20 december 2017. Deze consultatie werd voorafgegaan door een workshop met de stakeholders op 5 oktober 2017 in Berlijn.

- Er werd tijdelijk een extra subgroup van de Task Force Implementation Strategic Reserves opgezet (TF ISR) om samen met de marktspelers de methodologie uit te werken voor het bepalen van het volume aan market response voor de winter 2018-19 en ook nadien voor het volumerapport.
- Verder waren er de gebruikelijke interacties met de marktspelers via de TF ISR en gebruikelijke publicaties in het kader van Strategische Reserves.
- Regionale consultatie van de FCR-samenwerking voor de ontwikkeling van het marktdesign van de primaire reserve, gefaciliteerd door ENTSO-E, die werd georganiseerd van 9 januari tot en met 10 februari 2017. Het consultatierapport werd gepubliceerd op de website van ENTSO-E ([link 7](#)), met een verwijzing vanop de website van Elia.

3. Non-discriminatie

Elia bevestigt dat het **permanent toeziet op de naleving van het beginsel van non-discriminatie**, overeenkomstig artikel 8 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt. Het beginsel van non-discriminatie is trouwens een voortdurend aandachtspunt en beoordelingscriterium bij de uitvoering van interne audits.

Tijdens het hele jaar 2017 heeft Elia **geen enkele klacht over discriminatie** ontvangen.

Elia organiseert geregeld voor de betrokken marktspelers **publieke consultaties over nieuwe contractuele of regelgevende documenten en de wijzigingen** in deze documenten. Ook in het kader van bepaalde publieke onderzoeken zoals deze bij de ontwikkelingsplannen of de invoering van mechanismen die verband houden met de marktwerking vraagt Elia het advies van de marktspelers. Elia vindt het dan ook nuttig om de marktspelers te informeren over de publieke consultaties die ENTSO-E lanceert en die een invloed hebben op de situatie in België. Het is de bedoeling om via deze consultaties eventuele opmerkingen te ontvangen van de stakeholders over de voorstellen van Elia.

Overzicht van de verschillende **initiatieven in 2017 waarbij Elia op een niet-discriminerende manier de betrokken marktactoren geïnformeerd en geconsulteerd heeft:**

Procedure for Constitution of Strategic Reserve for winter 2018-2019	18/12/2017 - 23/01/2018
Public consultation: new EU guideline compliant approach for the coordination of assets for system operations and market procedures	11/12/2017 - 15/01/2018
ToE Rules	13/11/2017 - 8/12/2017
Public consultations on the TYNDP' scenarios	02/10/2017 - 11/11/2017
Study on Marginal pricing for the settlement of activated balancing energy	23/10/2017 - 20/11/2017
General Framework for Frequency Containment Reserve by non-CIPU resources	mid-Oktober - mid-November
General Framework for Frequency Containment Reserve by CIPU resources	mid-Oktober - mid-November
General Framework for Secondary Control	mid-Oktober - mid-November
General Framework for Tertiary Control non-Reserved Power	mid-Oktober - mid-November
General Framework for Tertiary Control by CIPU Technical Units	mid-Oktober - mid-November
General Framework for Tertiary Control by non-CIPU Technical Units	mid-Oktober - mid-November
General Framework for Tertiary Control by non-CIPU Technical Units	mid-Oktober - mid-November
Bid Ladder : BRP contract with Transfer of Energy	mid-Oktober - mid-November
Strategic Reserve : data used for calculation	21/08/2017-18/09/2017
Proposal for common capacity calculation methodology for the day-ahead and intraday market timeframe in the core capacity calculation region	30/06/2017-31/07/2017
Proposal for maximum capacity thresholds for types B, C and D power-generating modules	19/05/2017-20/06/2017
2017 - Strategic reserve : methodology-assumptions and data for determining the volume	24/04/2017-22/05/2017

Proposal of a General Framework of the Tertiary Control Non-Reserved Power product (bidladder pilot project)	09/03/2017-09/04/2017
Procedure for Constitution of Strategic Reserve for winter 2017-18	19/12/2016-27/01/2017

Naar aanleiding van voorzieningen in de CACM guideline werkte Elia in 2017 zowel op nationaal als Europees niveau samen met de NEMOs om een **Multiple NEMO context** te bekomen in de Belgische alsook Europese elektriciteitsmarkt d.m.v. samenwerking en afstemming in werkgroepen voor het opstellen van een niet-discriminatoire contractueel kader voor de multiple NEMO set-up in België

Op basis van een specifieke evaluatie door Interne Audit m.b.t. het **proces van aan- en verkoop van GSC en WKC in het Vlaams Gewest**, van **GSC in het Waals en Brussel Gewest** en van de **Offshore GSC** werd vastgesteld dat Elia ook op een transparante en niet discriminerende wijze zijn wettelijke opdracht in dit domein uitvoert.

Erik De Schrijver

Compliance Officer Elia

Link 1	www.elia.be
Link 2	https://transparency.ENTSO-E.eu/
Link 3	http://www.elia.be/en/grid-data/interconnections/Loopflows
Link 4	http://www.elia.be/nl/users-group/belgian-grid/Task-Force-Implementation-nc
Link 5	http://www.elia.be/nl/users-group/belgian-grid/Federal-Grid-Code-and-Genral-Requirements-Workshops
Link 6	https://consultations.ENTSO-E.eu/markets/mari-first-consultation-call-for-input/consult_view/
Link 7	https://www.ENTSO-E.eu/major-projects/network-code-implementation/electricity-balancing/Pages/fcr.aspx